

Különfélék.

Finály Henrik temetése.

Erdélyi Múzeum-egyletünk nagyérdemű titkárának s egyik alapítójának temetése febr. 15-én oly megható módon és fényesen ment végbe, a mit csak az általános tisztelet és szeretet tud elővárarazolni, a mely a megboldogúltat életében is körülvette.

A részvétet, melyet halála Kolozsvárt minden körben felköltött, temetése is impozáns módon mutatta. Régen volt Kolozsvárt ily nagy-szerű temetés, mint az ő végtiszteségtétele.

Az egész Sétatér-utczát elborította a temetésre testületileg kivonult tanintézetek fiatalsága, mely gyászlobogók alatt, sorfalat képezett. Az iskolaszéki elnök temetésére kivonultak tanítóik vezetése mellett a községi iskolák, a polgári iskola, a kereskedelmi akadémia növendékei igazgatóik és tanáraik vezetésével. Ott volt az egyetem fiatalsága is nagy számban.

A halottas-háznál Kolozsvár egész előkelősége teljes számban megjelent, köztük az egyetem összes fakultásainak tanárai. A katonai előkelőségek sem hiányoztak.

A polgári hatóságok, testületek és egyletek impozáns nagy számban voltak képviselve, a királyi tábla, a törvényszék, az egyházi hatóságok, mind testületileg elnökeik, főnökeik vezetésével, úgyszólván minden számottevő egylet, köztük az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjai.

A gyászszertartást Biró Béla apátkanonok végezte fényes segéd-léttel. Ezután dr. Márki Sándor a Magyar Tudományos Akadémia nevében a következő szavakban búcsúzott el az elhunyttól:

„A múlt nyáron, a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából Finály Henrik állt meg Brassai Sámuel nyitott sírja mellett, hogy elbúcsúztassa a nagy magyar encyclopaedistát. Ma, oly rövid idő múlva, nekem jutott az a szomorú feladat, hogy hasonló megbízatást Finályval szemben teljesítsek.

A boldogúlt maga is nagy encyclopaedista volt; talán utolsó azok közül, kik, mint modern Pico de la Mirandolák, minden tudnivalók iránt érdeklődtek s tudtak is annyit, a mennyivel csak kivételes halandók dicsekedhetnek. A M. T. Akadémia érdemesnek tartotta rá, hogy egymásután két osztályba sorozza; s voltak munkái, melyek a III. osztály körébe estek.

Mint philologus tűnt ki leginkább. Latin-magyar szótára mindenkor dicsősége a magyar tudomány történetének; sok tudós műve méltó emléke az ő lankadatlan munkásságának.

Valóban gyászol a magyar tudomány, midőn útjára bocsátják a házsongárdi temetőbe, a kerepesi után Magyarország legnagyobb Pantheonjába, a hol a jeles magyar encyclopaedistának porai minden idők legkitűnőbb magyar encyclopaedistáinak, Apáczai Csery Jánosnak és Brassai Sámuelnek poraival vegyülnek.

A magyar tudomány mindenkor jelesei közt fogja emlegetni s a M. T. Akadémia kegyelettel őrzi hasznos és áldásos munkálkodása emlékét. *Lux perpetua luceat ei!*"

Azután dr. Halász Ignác dr. az egyetem bölesészeti karának ez idei dekánja mondta el az egyetem nevében ezt a búcsúztatót:

„A kolozsvári egyetem nevében búcsúszom most tőled drága halot-tunk, egyetemünk díszé, büszkesége! Szeretném esetelni, mi voltál te nekünk, de a veszteséged fölötti mély megrendülés csak néhány töre-dékes szavat juttat ajkaimra. Az első elseje voltál. A csatak zajában hazánk szabadságáért, a békében művelődéséért küzdöttél. Utolsó voltál azon egyetemes szellemek közt, kik a tudományok változatos tömegét játszva bírták meg vállukon. Rengeteg ismereteidet nem rejtegetted, hanem a közelből és távolból hozzáfordulóknak közkincsévé titted. Törpéknek éreztük magunkat melletted, csodálattal tekintettünk föl rád. Dicsőség az egész hazát besugározta, de szereteted melegét esaládodon kívül egészen ránk árasztottad. Velünk nem éreztetted nagy-ságot, mindig hű kartársunk, szerető barátunk maradtál. Oh be fáj, hogy most tőled válnunk kell! Hideg tetemeidet át kell adnunk a hideg földnek, de példád, magasztos példád, feledhetetlen emléked itt marad közöttünk. — Isten veled! Isten veled!“

Következett most egy mélyen megható jelenet: Esterházy Kál-mán gr. az Erdélyi Múzeum Egylet elnöke, ki ez alkalomra jött le a fővárosból, szívből jövő és szívhez szóló szép beszédben az egylet nevé-ben mondott búcsúbeszédet, mely így hangzik:

„Igaz a római classicus böleseleti állítása, hogy: „pulvis et umbra sumus“, de a kinek a sors megadta, hogy egész tehetségével — és tehetsége nagy volt — szolgálhassa hazáját, nemzetét és vallását, kard-dal, tollal, szóval és tettel, annak hátrahagyott szellemi pora termé-keny, árnya multjának tanuságos emlékeit idézi fel. Az elhunyt bárhová helyeztetett és választatott, emberül felelt meg hivatásának és a beléje helyezett teljes bizalomnak. Egy emberöltő alatt mennyi és mily vál-tozatosak voltak azon állások; mentül többet adott tudásából, tudása annál inkább nagyobbodott. A bölesnek eszményi magaslatára jutni törekedett a tudás szerzésével, de ugyanakkor a leggyümölcsözőbbé igyekezett azt tenni, nemzetének magyar művelődése és anyagi gyara-podása érdekében. Egy állása volt különösen szívéhez nőve: az, melyet a muzeum-egylet kebelében keletkezésétől kezdve elfoglalt; az egylet negyven éves története mutatja, mily hatással volt páratlan, gondos, megfontolt, szakavatott munkásságával. Im ravatalodnál állok, mint egyike az utolsóknak, kik az erdélyi múzeum-egylet létrejvetelénél segédkeztek; annak nevében hült poraidtól megilletődve, meleg emléke-zéssel búcsuzni; megérdemled; mennyi jelesét hantoltam már el és ezek között te nem vagy az utolsó!

Elmédben nagy tudás, szívedben nagy szeretet lakozott; szeretted

az emberiséget, a hazát, a nemzetet, a családot, azért volt oly derült a kedélyed, nemes az érületed, nemes a tudásod. Poraid áldottak ezért, árnyadban is éli emléked. Isten hozzád! Isten veled!" Végül Abonyi Sándor egyetemi hallgató búcsuzott el a szeretett professzortól a hallgatók nevében.

Végül fölhangzott a Kolozsvári Dalkör gyászéneke. A dalkör gyászfátyollal bevont lobogója alatt jelent meg tiszteletbeli elnöke temetésén.

A koszorukat külön kocsira kellett helyezni, oly nagy számmal voltak. A gyászmenet valóban hatalmas módon jelezte, hogy egy közbecsülésben álló nagy férfit kiutolsó útjára.

A temetőben a sír előtt a Kolozsvári Dalkör és a Kalazantinum dalosköre gyászdalokat énekeltek s Finály Henrik sírjába szállt nyugodni. A gyászközönség mélyen meghatva, egy nagy tudós és jószágos ember elvesztése fölött érzett igaz részvétellel oszlott szét.

Mi, a kik az Erdélyi Múzeum-egylet kebelében hozzá oly közel állottunk, abban keresünk vigasztalást, hogy szellemileg tovább él közöttünk: neve, emléke, példányképe előttünk lebeg ezután is.

Ő méltán elmondhatta volna magáról, hogy „Non omnis moriar!” — csak testben halt meg, lélekben halhatlan!

Az angolok rólunk.

Miss Browning könyve Magyarországról, melyről egy múlt évi számunkban volt említés, az angol lapokat még mindig foglalkoztatja. Közelebbről a „Bradford Daily Telegraph“ ír a könyvről és egyúttal egy pár megjegyzést tesz hazánkról is. „Magyarországot még gyakorlott utazók is nagyon kevéssé ismerik. A Browning könyve olvasása után meg lehet győződni, hogy ennek nem kellene így lenni. A Kossuth és Petőfi országának történelme érdekesség tekintetében egynek sem áll mögötte. Egy mélyen hazafias népnek a hatalmas és család szomszédok ellen folytatott harcza az, a függetlenség védelme érdekében. Általános és csaknem határtalan az a féltékenység, melyet Ausztriának a nemzeti érület kiirtására ezélező, képzelt vagy valódi törekvéseivel szemben táplálnak. Ezt bizonyítja az az erős ellenállás, melyet kifejtettek a magyarok akkor, midőn a magyar helyett a német nyelvet akarták rájuk erőszakolni. Másfelől, minthogy a magyarok csaknem teljesen kívül esnek a kereskedelem áramlatain, primitív egyszerűségekből nagyon sokat megőriztek. Egy olyan országban, a hol a parasztság csak most, 1848-ban szabadult ki földesuraik szolgajárma alól, könnyű elképzelni, hogy a múlt idők festői képei és ősi szokásaik jobban megőriztetek, mint Európának bármely más szögletében. Az ország sok nem közönséges tezmészeti szépséggel dicsekedik. A könyv írója (Browning k. a.) jól kiaknázva a kínálkozó alkalmat, és élénken, festőileg úgy adja elé, hogy az olvasó állandó képet nyer a dolgokról. A könyv mindenben elüt a közönséges kalauzoktól. A helyek, élet és szokások